

Tieteellisen tutkimuksen tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa.

Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

1 Tutkimuksen nimi

Perhevapaakysely 2025

2 Rekisterinpitäjä

Kansaneläkelaitos (Kela)

Osoite: PL 450, 00056 KELA (Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI)

Puhelinnumero: 020 634 11 (vaihde)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) (Väestökyselyn I osalta)

Osoite: PL 30, 00271 Helsinki (Mannerheimintie 166)

Puhelinnumero: 029 524 6000 (vaihde)

3 Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Nimi: Anna Grahn, tutkija, Kelan tutkimusyksikkö

Postiosoite: Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI

Puhelinnumero: 020 634 1786

Sähköpostiosoite: anna.grahn@kela.fi

Edellä kohdassa 2 mainitut organisaatiot toimivat tässä tutkimuksessa yhteisrekisterinpitäjinä Väestökyselyaineiston I osalta, eli ne määrittelevät yhdessä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Väestökyselyn II (Perhevapaat ja vanhempien hyvinvointi) osalta Kela toimii rekisterinpitäjänä. Tutkittavat voivat tehdä kaikki tähän tutkimukseen liittyvät pyynnöt rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseksi yllä mainitulle yhteyshenkilölle. Yhteyshenkilö välittää tarvittaessa pyynnön myös muille yhteisrekisterinpitäjinä toimiville organisaatioille.

4 Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimuksen toteuttaa Kelan tutkimus osittain yhteistyössä Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa. Kelan tutkimus vastaa aineiston otoksen muodostamisesta ja kyselyn teknisestä toteutuksesta. Kelan tutkimus ja THL (Väestökyselyssä I kerättävän aineiston osalta) vastaavat yhdessä tutkimusaineiston tietoturvalisesta tallentamisesta ja

käsittelystä, tulosten raportoinnista ja aineiston hävittämisestä tutkimuksen päätyttyä.

Tutkimuksen rahoittavat Kela ja THL.

Tutkimushankkeen yhteistyökumppaneina ovat THL:stä tutkimuspäällikkö Johanna Lammi-Taskula ja tutkimuspäällikkö Johanna Närvi ja he osallistuvat Väestökyselyssä I kerätyn tutkimusaineiston käsittelyyn.

5 Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Kela:

Nimi: Anna Grahn
Postiosoite: Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI
Puhelinnumero: 020 634 1786
Sähköpostiosoite: anna.grahn@kela.fi

6 Tutkimuksen suorittajat

Kelan tutkimusyksikön Perhevapaakysely 2025 -hankkeeseen osallistuvat tutkijat sekä Väestökyselyn I osalta THL:n yhteistyökumppaneina toimivat nimetyt tutkijat.

7 Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Kelan tietosuojavastaava: Raila Brummer
sähköposti: tietosuoja@kela.fi

THL:n tietosuojavastaava (Väestökysely I): Jarkko Reittu
sähköposti: tietosuoja@thl.fi

8 Tutkimuksen luonne ja kestoaika

Kertatutkimus Seurantatutkimus

Tutkimuksen kestoaika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään):

Tutkimushankkeen päättymisestä (31.12.2028) 10 vuotta.

Tarvittaessa käsittelyaikaa voidaan pidentää.

9 Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Henkilötietoja käsitellään tutkimuksen toteuttamista varten. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa tietoa perhevapaauudistuksen jälkeisestä perhevapaiden käytöstä sekä perhevapaauudistuksen vaikutuksista. Perhevapaakysely 2025 -tutkimushankkeen Väestökyselyn I avulla selvitetään pienten lasten vanhempien perhevapaavalintoja (kokemuksia,

motiiveja sekä vapaiden käytön esteitä) ja työn ja perheen yhteensovittamisen sekä vanhempien hyvinvointiin ja asenteisiin liittyviä kysymyksiä. Kyselyn tuloksia verrataan aiempien perhevapaatutkimusten tuloksiin.

Tutkimuksen Väestökyselyn II (Perhevapaat ja vanhempien hyvinvointi) avulla selvitetään, miten perhevapaiden jakaminen ja erityisesti isien vanhempainvapaiden käyttö vaikuttaa sekä vanhempien ja lasten terveyteen ja muuhun hyvinvointiin sekä sukupuolten tasa-arvoa koskeviin asenteisiin.

Hanke toteutetaan osittain yhteistyössä Kelan tutkimuksen ja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa (Väestökysely I). Hanke on jatkoa perhevapaiden käyttöä kartoittaneille tiedonkeruulle vuosina 2001, 2006, 2013 ja 2022.

Tutkimus perustuu vuoden 2025 lopussa kerättävään väestökyselyyn, joka kohdennetaan 1-3-vuotiaiden lasten vanhemmille. Aineistonkeruu tapahtuu loppuvuonna 2025 ja toteutetaan sähköisen kyselyn avulla. Henkilöiden Väestökyselyssä I antamiin kyselyvastauksiin yhdistetään rekisteritietoja niiden vastaajien osalta, jotka antavat siihen nimenomaisen suostumuksensa. Väestökyselyn II vastauksiin ei yhdistetä rekisteritietoja.

Tutkijat käsittelevät henkilötietoja voimassaolevan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti sekä Kelan ja tutkimusyksikön sekä THL:n sisäisiä ohjeita noudattaen. Tutkijoita sitoo ehdoton salassapitovelvollisuus.

Tulokset raportoidaan tilastollisesti ryhmiteltyinä niin, ettei yksittäisiä henkilöitä voida tunnistaa raportoiduista tuloksista. Tulokset raportoidaan sekä Kelan julkaisusarjassa että kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa.

Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään arvioitaessa tuoreimman, vuonna 2022 voimaan tulleen perhevapaaudistuksen vaikutuksia.

10 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn peruste on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraava:

- Yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
- Rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen, mikä:
- Tutkittavan suostumus
- Oikeutettu etu; mikä tunnistettu etu on kyseessä:
- Muu, mikä:

11 Erityiset henkilötietoryhmät (nk. arkaluonteiset tiedot)

Tutkimuksessa ei käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä.

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia erityisiä henkilötietoja:

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveystta koskevat tiedot
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Edellä mainittujen erityisten henkilötietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen erityisehtoon:

- Yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus (tietosuojalain 6 §:n 7 kohta)
- Tutkittavan/rekisteröidyn nimenomainen suostumus
- Tutkittava on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi
- Käsittely on tarpeen tärkeän yleisen edun vuoksi
- Muu, mikä:

12 Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimuksessa kerätään kyselytietoja pienten lasten vanhemmilta. Kyselyssä tiedustellaan vanhemmilla perhevapaiden käytöstä, käytön tai käyttämättä jättämisen perusteluista, vanhempien näkemyksiä työn ja perheen yhteensovittamisesta, perhettä, työtä ja sukupuolten rooleja koskevista asenteista sekä vapaiden käyttöön liittyvistä kokemuksista työpaikalla. Väestökyselyssä II vanhemmille esitetään lisäksi kysymyksiä omasta sekä lasten hyvinvoinnista. Lisäksi kerätään demografisia, sosioekonomisia ja vanhemman työtilannetta koskevia taustatietoja.

Perusjoukko muodostetaan Kelan etuusrekisteristä vanhempainpäivärahaa saaneista henkilöistä, jotka ovat saaneet lapsen vuonna 2023-2024 (Väestökysely I) tai vuonna 2022 (Väestökysely II). Väestökyselyn I osalta kyselytietoihin yhdistetään tietoja alla luetelluista rekistereistä niiden vastaajien osalta, jotka antavat yhdistelyyn nimenomaisen suostumuksensa.

- Tietoja vanhempainrahan ja lastenhoidon tukien saamisesta vuosina 2023-2026 ko. lapseen liittyvän etuuskäyttö] (Kela)
- Verottajan tiedot tuloista vuosilta 2021-2024 (Verohallinto/ Kela)

Kun rekisteritiedot on yhdistetty Väestökyselyn I tietoihin, henkilötunnuksen ja tutkimusnumeron yhdistävä tieto hävitetään. Tämän jälkeen tietojen käsittely tapahtuu pseudonyymissä muodossa.

Lisäksi tutkimuksessa muodostetaan rekisteriaineisto kohdejoukon vanhemmista, joka poimitaan Kelan rekisteristä painokertoimen muodostamista varten seuraavat rekisteritiedot: vanhemman syntymävuosi, kohdelapsen syntymävuosi, vanhemman lapsiluku, asuinalue (hyvinvointialue). Painokertoimella korjataan kyselyaineistoa vastaamaan paremmin perusjoukkoa. Näitä rekisteritietoja ei yhdistetä kyselyssä vastaajien antamiin tietoihin. Kun painokerroin on muodostettu, nämä rekisteritiedot hävitetään.

13 Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

Suoraan tutkimukseen osallistuvilta

- Haastattelu
- Postissa lähetettävä kyselylomake
- Sähköinen kyselylomake
- Videointi
- Muu tapa, mikä:

Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja. Osallistuminen on vapaaehtoista, eikä osallistumatta jättämisestä aiheudu seurauksia.

Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:

Tutkimuksen Väestökyselyssä I yhdistetään kohdassa 12 lueteltuja rekisteritietoja vastaajien kyselyssä antamiin vastauksiin niiden vastaajien osalta, jotka antavat siihen suostumuksensa.

14 Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

15 Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

16 Automatisoitu päätöksenteko ja profilointi

Automaattisia päätöksiä tai profilointia ei tehdä. Tutkimusta varten kerättyjä henkilötietoja ei käytetä tutkittavia koskevaan päätöksentekoon.

17 Henkilötietojen suojauksen periaatteet

- Tiedot ovat salassa pidettäviä.
- Kaikki hankkeessa henkilötietoja käsittelevät ovat allekirjoittaneet vaitiolo- ja salassapitositoumuksen ja ymmärtävät henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset.

Manuaalinen aineisto:

- Manuaalista aineistoa ei kerätä.
- Tutkimuksessa kerätään manuaalista aineistoa; manuaalinen aineisto suojataan seuraavalla tavalla:

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

- Käyttäjätunnus
- Salasana
- Käytön rekisteröinti (lokitiedot)
- Kulun valvonta (tilat)
- Suojattu verkkoyhteys
- Muu, mikä:

Aineiston anonymisointi / pseudonymisointi:

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnistelliseen tietoon ei ole, eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja).
- Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja). Väestökyselyn I rekisteriyhdistelyä varten muodotettavaa, tunnistetiedot ja tutkimusnumerot yhdistävää koodiavain säilytetään huolellisesti erillään henkilötiedoista ja tutkimusaineistosta ja siihen on pääsy vain Kelan analytiikkayksikön nimetyllä henkilöllä. Tunnistetiedot hävitetään kun Väestökyselyyn I on yhdistetty rekisteritiedot.
- Aineisto analysoidaan suoran tunnistetiedoin, koska:

18 Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusrekisteri hävitetään viimeistään 31.12.2038.
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan ilman tunnistetietoja (anonymisoituna)

Tutkimusrekisteri arkistoidaan tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan, miten pitkäksi aikaa ja millä oikeusperusteella:

19 Tutkimukseen osallistuvan oikeudet

Tietosuojalainsäädäntö takaa rekisteröidylle tiettyjä oikeuksia:

- Silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen, hänellä on oikeus peruuttaa antamansa suostumus milloin tahansa sen vaikuttamatta suostumuksen perusteella ennen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.
- Rekisteröidyllä on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja tutkimuksessa, ja saada jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista.
- Jos käsiteltävissä rekisteröidyn henkilötiedoissa on epätarkkuuksia tai virheitä, hänellä on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.
- Rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi käyttäessään vastustamisoikeutta tai peruuttaessaan antamansa suostumuksen.
- Rekisteröidyllä on oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi silloin, jos rekisteröity kiistää henkilötietojensa paikkansapitävyyden.
- Rekisteröidyllä on oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun.

Jos rekisteröity haluaa käyttää oikeuttaan, hän voi ottaa yhteyttä edellä mainittuun yhteyshenkilöön. Jos tutkimuksen toteuttaminen ei (enää) edellytä, että rekisterinpitäjä voi tunnistaa rekisteröidyn, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon ja käsittelyn rajoittamiseen ei sovelleta, ellei rekisteröity anna lisätietoja, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan poiketa tietosuojaa koskevan lainsäädännön mukaisilla perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos hän katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 566 6700

Kirjaamo: 029 566 6768

Sähköposti: tietosuoja@om.fi